

ලෝක පාංශු දිනය 2021 (දෙසැම්බර් 05)

“ලවණතාවය අඩු කිරීම තුළින් භූමි ඵලදායිතාවය ඉහල නංවමු”

“ Halt soil salinization, boost soil productivity”

පස යනු සොබා දහමෙන් අප ලද මහඟු දායාදයකි. එය පෘථිවිය මතුපිට වැඩි ප්‍රදේශයක් වසා පවතින ජෛවීය සක්‍රීය, සවිචර මාධ්‍යයකි. එය බනිජ කොටස්, කාබනික ද්‍රව්‍ය, ජීවීන්, වාතය සහ ජලයෙන් සමන්විත වේ. මිනිසුන් වන අප මෙන්ම අප අවට පරිසරය ද දරා සිටිනුයේ පසයි. පස පරිසර පද්ධති වල පැවැත්මට මාධ්‍යය සපයයි. ජීවය පවත්වා ගැනීම සඳහා ශක්තිය සපයයි.

ශ්‍රී ලංකාව ස්වාභාවික සම්පත් වලින් අනූන රටකි. වැදගත්ම ස්වාභාවික සම්පතක් වන පස, ශ්‍රී ලංකාවේ වර්ග කිලෝ මීටර් 65,610 ක භූමිය පුරා පැතිර පවතින අතර එම සම්පත දේශගුණික සහ භූගෝලීය කලාප අනුව වෙනස් ස්වරූපයක් ගනී. පස යොදා ගනිමින් සිදු කරන ආර්ථික කටයුතු අතර කෘෂිකර්මාන්තය, ඉදිකිරීම් කටයුතු සහ පතල් කැණීමේ කර්මාන්තය ප්‍රධාන වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ ජනගහනයෙන් බහුතරයක් (ශ්‍රම බලකායෙන් 23.73%ක්) කෘෂිකර්මාන්තය තම ජීවනෝපාය කරගනිමින් වෙසෙන අතර මේ නිසාම පස දේශීය ආර්ථික වර්ධනයේ කේන්ද්‍රස්ථානය ලෙස වැදගත් ස්ථානයක් හිමි කර ගනී.

වර්තමානයේදී, ගෝලීයව මෙන්ම ශ්‍රී ලංකාවද පාංශු බාදනය, පස දූෂ්‍ය වීම, ලවණීකරණය වැනි පාංශු හායනයවීමේ අභියෝගය රැසකට මුහුණ දෙමින් පවතී. මේ හේතුවෙන් පරිසර පද්ධති වල පැවැත්මට මෙන්ම ආහාර සුරක්ෂිතතාවයට ද දැඩි බලපෑමක් එල්ල විය හැක. මෙම බලපෑම් අවම කර කෘෂිකාර්මික ඉඩම්වල ඵලදායිතාවය ඉහල නැංවීම , නායයාම්, ගංවතුර වැනි ස්වාභාවික විපත් අවම කර ගැනීම , ජල විදුලි බලාගාරවල ජලාශ හා අනෙකුත් අභ්‍යන්තර ජලාශ ගොඩවීම අවම කරගැනීමේ අරමුණින් ශ්‍රී ලංකාවේ පාංශු සංරක්ෂණ කටයුතු පෙරටත් වඩා යහපත් අන්දමින් කල යුතුව ඇත.

ලෝක පාංශු දිනය - 2021 දෙසැම්බර් 05

එක්සත් ජාතීන්ගේ ආහාර හා කෘෂිකර්ම සංවිධානය (United Nations Food and Agriculture Organization) මගින් පාංශු සම්පත ආරක්ෂා කිරීම සහ තිරසාර ලෙස කළමනාකරණය කිරීමේ අරමුණින් සෑම වසරකම දෙසැම්බර් 05 වන දින ලෝක පාංශු දිනය සමරනු ලැබේ. මෙම දිනය සැමරීම පිළිබඳව ජාත්‍යන්තර පාංශු විද්‍යා සංගමය විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද නිර්දේශයන්ට 2013 පැවති එක්සත් ජාතීන්ගේ ආහාර හා කෘෂිකර්ම සංවිධාන සමුළුවේදී අනුමැතිය ලබාදී ඇත. එමෙන්ම මෙම දිනය සැමරීම 2013 දෙසැම්බර් මස පැවති 68 වැනි එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා මණ්ඩල සැසියේදී අනුමත කර ඇත. ඒ අනුව සෑම වසරකම විවිධ තේමා ඔස්සේ ලෝක පාංශු දිනය ලොව

පුරා සමරනු ලබයි. 2021 වසරේ ලෝක පාංශු දින තේමාව වන්නේ “ලවණතාවය අඩු කිරීම තුළින් භූමි ඵලදායිතාවය ඉහල නංවමු” (Halt soil salinization, boost soil productivity) යන්නයි.

පසෙහි පවත්නා අධික ලවණතාවය භූමි ඵලදායිතාවය අඩු වීමට බලපාන තවත් එක් කරුණකි. පස තුළ ඇති සෝඩියම්, මැග්නීසියම්, ක්ලෝරයිඩ්, සල්ෆේට් සහ බයිකාබනේට් ද්‍රව්‍ය වල සාන්ද්‍රණය වැඩි වීම නිසා පසේ ලවණතාව ඇති වේ. එසේම අධික වාෂ්පීකරණයක් සහිත දුර්වල ජල වහනයක් ඇති ස්ථානවල ලවණතාවය ඇති වේ.

ලවණතාවය යනු ලෝකයේ බොහෝ ප්‍රදේශවල කෘෂිකර්මාන්තය ආශ්‍රිතව දක්නට ලැබෙන ගැටළුවකි. ලෝකයේ ජල සම්පාදන ප්‍රදේශයන්හි දළ වශයෙන් 40% ක් පමණ ලවණතාවය නිසාවෙන් බලපෑමට ලක් වී ඇත. ලවණතාවය ඇති වීමට හේතු ලෙස අක්‍රමවත් වාරි ජල පරිහරණය, අඩු වර්ෂාපතනය සහ අධික වාෂ්පීකරණය, භූගත ජලයේ වැඩි ලවණ මට්ටමක් තිබීම, ලවණ මිශ්‍රිත මුහුදු ජලය ගොඩබිමට පැමිණීම දැක්විය හැකිය.

ලවණතාවය නිසා සිදුවන හානි ලෙස වී වගාවේදී වැඩෙන ගොයම් පැල වල ළපටි පත්‍ර සුදුමැලි වී හැකිලී යෑම සහ මේරු පත්‍ර දුඹුරු වර්ණයක් ගැනීම, ශාකයේ වර්ධනය හා රිකිලි දැමීම බාල වේ, ලවණතාවය අධික වූ විට ශාකය මැරී යෑම සහ අක්‍රමවත් වගාවක් ඇති වීම දැක්විය හැකිය. ශ්‍රී ලංකාවේ වී වගා කරන භූමි ප්‍රමාණයෙන් හෙක්ටයාර මිලියන 0.1ක් පමණ ලවණතාවය නිසා ඵලදායිතාවය අඩු වීමට හාජනය වී ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ උතුරු ප්‍රදේශයේ මෙම ගැටළුව බහුලව පවතී.

ශ්‍රී ලංකාවේ මහා පරිමාණ ජල සම්පාදන ව්‍යාපෘති (මහවැලි ව්‍යාපාරය සහ අනෙකුත් ජලාශ) මගින් දේශීය කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන ඉහල නැංවීමට මහෝපකාරී වේ. නමුත් එම ව්‍යාපෘති වලින් බහුතරය මේ වන විට ලවණතාවය නිසා ගැටළුකාරී තත්වයන්ට මුහුණ දෙමින් පවතී. ගංගා සහ ඔයවල් ආශ්‍රිතව සිදුවන වැලි ගොඩදැමීම් නිසා ලවණ අධික මුහුදු ජලය ගංගා ජලය සමඟ මිශ්‍රවීම ද පාංශු ලවණතාවය සඳහා හේතු වන කරුණකි.

පසේ ලවණතාවය වළක්වා ගැනීමට වැසි ජලය යොදාගැනීම, ලවණිකෘත ජලය භාවිතය අවම කිරීම සහ ලවණ ඉවත් කල ජලය භාවිතය, ප්‍රමාණය ඉක්මවා ජලය යෙදීමෙන් වැළකීම, කාබනික ද්‍රව්‍ය සහ පොහොර භාවිතය තුළින් තෙතමනය රඳවා ගැනීම සහ ජලය යෙදීම අඩු කිරීම සිදු කල හැකිය. මෙම ක්‍රමෝපායන් සම්බන්ධ දැනුම වර්ධනය තුළින් සොබා දහමෙන් අපට දායාද වූ පස පාංශු බාදනය සහ පාංශු ලවණතාවය වැනි අභියෝග හමුවේ රැක ගැනීම ශ්‍රී ලාංකිකයන් වන අප සැමගේ යුතුකමයි.

පරිසර අමාත්‍යාංශය විසින් 2021 ලෝක පාංශු දිනය සැමරීම සඳහා සිදු කරන ක්‍රියාකාරකම්

1. කිරිඳිගොඩ ඇවිදින මංතීරුව ආශ්‍රිතව සකස් ලද (Sorjan) වගා ක්‍රමය අනුව සකස් කළ කෘෂිකාර්මික වගා ආදර්ශ භූමිය විවෘත කිරීම

මෙරට ඉඩම් පරිහරණ රටාවේ මැත කාලීන ප්‍රවණතාවක් ලෙස බස්නාහිර පලාතේ කුඹුරු බිම් විශාල ප්‍රමාණයක් වී වගාව සඳහා යොදා නොගැනීම කැපී පෙනෙන කරුණකි. ඉඩම් පරිහරණ දෙපාර්තමේන්තු සංඛ්‍යා දත්ත අනුව 2018 වර්ෂය වන විට මුළු දිවයින පුරා කුඹුරු ඉඩම් හෙක්ටයාර 40356 ක් අත්හැර දමා තිබූ අතර බස්නාහිර පලාතේ පමණක් කුඹුරු ඉඩම් හෙක්ටයාර 12000 වගාවෙන් ඉවත්වී ඇත. මේ සඳහා විවිධ භෞතික සහ සමාජීය සාධක බලපා ඇත. කුඹුරු අත්හැරීම හේතුවෙන් එම ඉඩම් වල ඇකේෂියා, වල් ආත්තා වැනි ශාක ව්‍යාප්තවීම නිසා එම ඉඩම් භායනයට ලක්වෙමින් පවතී.

මෙවැනි බිම් වල භූමි භායනය අවම කරමින් තෙත් බිම් ආශ්‍රිත පරිසර පද්ධති සුරක්ෂිත කරමින් කෘෂි ඵලදායිතාව ඉහළ නැංවිය හැකි ලෙස ඉන්දුනීසියානු සාම්ප්‍රදායික පහත් බිම් කෘෂි බෝග රටාවක් වන සොර්ජන් (Sorjan) වගා ක්‍රමය කැලණිය ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ කිරිඳිගොඩ ඇවිදින මංතීරුව ආශ්‍රිත වසර 40 ක් පමණ වගා නොකළ තලවතුහේන්පිට උතුරු කුඹුරු යායෙහි ඉඩම් පරිහරණ ආදර්ශනය 2021 වසරේදී කැලණිය ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලය හා එක්ව ක්‍රියාවට නංවන ලදී.

2021.12.05 වන දිනට යෙදෙන ලෝක පාංශු දිනයට සමගාමීව මෙම ව්‍යාපෘතිය ගොවි සංවිධාන නියෝජිතයන් වෙත භාරදීමේ උත්සවයක් දෙසැම්බර් මාසයේදී පැවැත්වීමට පරිසර අමාත්‍යාංශයේ භූමි සම්පත් අංශය හා කැලණිය ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලය එක්ව සංවිධාන කටයුතු කරමින් පවතී.

2. අධ්‍යාපනික වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම

මෙවර ලෝක පාංශු දිනයේ තේමාව අනුව යමින් භූමි සම්පත් අංශය විසින් කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවේ ස්වභාවික සම්පත් කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානයේ තාක්ෂණික සහයෝගය ලබා ගනිමින් ප්‍රාථමික ශ්‍රේණි වල පාසැල් ළමුන් දැනුවත් කිරීම සඳහා පාංශු සංරක්ෂණය පිළිබඳ කුඩා පොත් පිංචක් (ඉංග්‍රීසි මාධ්‍යය) සහ අත්පත්‍රිකාවක් (සිංහල මාධ්‍යය) මුද්‍රණය කර ඇත. තවද විජය පුවත්පත සඳහා ලෝක පාංශු දිනය තේමා කර ගනිමින් පුවත්පත් වාර්තාවක් සකස් කර ඇත. මෙම පුවත්පත් වාර්තාව 2021.12.07 දින විජය පුවත්පතේ පළවීමට නියමිත වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ පස

පෘථිවිය මතුපිට පැතිරී පවතින ජෛවීයව සක්‍රීය, සවිචර මාධ්‍යය පස ලෙස හඳුන්වයි.

පස බනිජ කොටස්, කාබනික ද්‍රව්‍යය, ජීවීන්, වාතය හ ජලයෙන් සමන්විත වේ.

පස ශ්‍රී ලංකාව සතු ස්වාභාවික සම්පතකි. එය ශ්‍රී ලංකාවේ සංවර්ධනයට මහැඟි පිටුවහලකි.

ශ්‍රී ලංකාවේ හමුවන පස් වර්ග අදාල දේශගුණික කලාප අනුව වෙනස් වේ.

නමුත් ඇතැම් පස් වර්ග සෑම දේශගුණික කලාපයකම දැකිය හැකිය Alluvial soil, Grumusol soil

- වියළි කලාපය
Reddish Brown Earth soil
Low Humic Gley soil
Non-calcic Brown soil
Red Yellow latasol
Solodized Solonetz
Regosol soil

- තෙත් කලාපය
Red Yellow Podzolic soils
Immature Brown Loams
Bog and half bog
Mountain Regosol
- අතරමැදි කලාපය
Low Humic Gley soils
Red Yellow Podzolic soil with laterite
Reddish Brown
Latasolic soil

පසේ වැදගත්කම

- ශාක සහ ක්ෂුද්‍ර ජීවීන්ට පෝෂණය සැපයීම.
- පෘථිවියේ ජීවීන්ගේ පැවැත්ම පස මත රඳා පවතී.
- පරිසර පද්ධති වල පැවැත්මට මධ්‍යය සපයන්නේ පසයි.
- පසේ ජීවීන් වන පණුවන්, වේයන් වැනි සතුන්ට සහ බැක්ටීරියා, දිලීර සහ ප්‍රොටෝසෝවාට වැනි ක්ෂුද්‍ර ජීවීන්ට නිවහනක් සපයයි.
- ජීවීන්ට පිරිසිදු ජලය සැපයීමට පස ආයක වේ.
- ජීවය පවත්වා ගැනීම සඳහා ශක්තිය සපයයි.
- ජීවීන්ට අවශ්‍ය ආහාර සැපයීම මගින් ආහාර සුරක්ෂිතතාවය ඇති කිරීම.
- පස පෘථිවියේ දේශගුණය යාමනය කරයි.
- කාබන් රඳවා ගනියි.
- ජීවසේ යහපැවැත්ම සහතික කිරීම.

ශ්‍රී ලංකාවේ පාංශු භායනය

ශ්‍රී ලංකාවේ පාංශු භායනය සිදුවන ආකාර ලෙස

- පාංශු බාදනය
- පස තදභාවයට පත් වීම
- පස ආම්ලීකරණය
- පස ක්ෂාරීයභාවයට පත් වීම
- පස මතුපිට අපාරගමා ස්ථරයක් ඇති වීම
- පසේ කාබනික ද්‍රව්‍ය ප්‍රමාණය අඩු වීම
- පාංශු දූෂණය ආදිය දැක්විය හැකිය.

විවිධ මානව ක්‍රියාකාරකම් පාංශු භායනයට සඳහා හේතු වේ.

- අවිධිමත් කෘෂිකාර්මික කටයුතු
 - අවිධිමත් සංවර්ධන කටයුතු
 - විනාශාත්මක ඵලීකිරීම
 - අවිධිමත් ලෙස කෘෂි රසායන භාවිතය
 - පනල් කැනීම
 - පරිසර දූෂණය
 - නිවු හා තිරසාර නොවන භූමි කළමනාකරණ ක්‍රමවේදයන්
- මෙම පාංශු භායනය සඳහා බලපාන සාධක මෙන්ම පාංශු භායන ක්‍රමවේදයන් සහ ස්වාභාවය ශ්‍රී ලංකාවේ භූගෝලීය හා දේශගුණික කලාප අනුව වෙනස් වේ.

පස සම්බන්ධ මූලික අත්පත්‍රිකාව

ශ්‍රී ලංකාවේ පාංශු භායනය අවම කරගැනීම සඳහා දැනට ගෙන ඇති ක්‍රියා මාර්ග

- තිරසාර පාංශු කලමනාකරණය පවත්වා ගැනීම උදෙසා පාංශු භායනයට බලපාන සාධක හඳුනාගැනීම.
- පාංශු භායන ක්‍රියාවලිය, සාමාජීය හා ආර්ථිකමය සබඳතා හා පරිසර පද්ධති භායනය පිළිබඳව දැනුම ජනනය.
- හඳුනාගන්නා ලද පාංශු භායනයට බලපාන සාධක සඳහා පිළියම් සෙවීම.
- අනුවාදන ප්‍රතිපත්ති, නීති රීති හා ආයතනික රාමු හඳුනා ගැනීම.
- හඳුනා ගත් පිළියම් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා උචිත ප්‍රතිපත්ති, නීති රීති හා ආයතනික රාමු ඉදිරිපත් කිරීම.

- තිරසාර පාංශු කලමනාකරණය සඳහා වන ආර්ථිකමය ප්‍රතිපත්ති ආශ්‍රිත පාරිසරික සම්බන්ධය විමසා බැලීම.
- දිළිඳුකම අඩු කිරීම සඳහා වන සැලසුම් තිරසාර භූමි කළමනාකරණය සමඟ සම්බන්ධ කිරීම.
- තිරසාර කෘෂිකර්මාන්තය සංවර්ධනය කිරීම.
- සත්ව පාලන ක්‍රමවේදයන් තිරසාර භූමි කළමනාකරණය සමඟ යාවත්කාලීන කිරීම
- පාංශු සංරක්ෂණ ආදර්ශන තුළින් සංරක්ෂණය පිළිබඳව දැනුම වර්ධනය කිරීම
- භායනයට ලක් වූ ප්‍රදානනාපනය කිරීම.

- අදාල සියලු පාර්ශව දැනුවත් කිරීම තුළින් ඔවුන්ගේ දායකත්වයෙන් පාංශු භායනය අවම කිරීමට අවශ්‍ය පියවර ගෙන ඇත.
- පවතින ස්වාභාවික විනාශාත්මක ඵලීකිරීමෙන් වැළකීම.
- එළි කල විනාශාත්මක වල නැවත වන වගාව.
- භායනයට පත්වූ පරිසර පද්ධති වැඩි දියුණු කිරීම ජෛව විවිධත්ව සංරක්ෂණය සමඟ සම්බන්ධ කිරීම.
- ජල ප්‍රභව සුරැකීම.
- සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සහ කර්මාන්ත මගින් සිදු වන පාංශු භායනය අවම කිරීම.
- ජාතික ක්‍රියාකාරී වැඩ සටහනක් තුළින් හඳුනා ගත් පිළියම් ක්‍රියාවට නැංවීම
- ක්‍රියාත්මක කරන්නා වූ වැඩ සටහන් සඳහා අදාල මූල්‍යමය හා තාක්ෂණික සම්පත් හඳුනා ගැනීම.

